

SADRŽAJ

SPISAK SLIKA	7
SPISAK TABELA	13
SPISAK DIJAGRAMA	15
SPISAK SKRAĆENICA	17
1. ATMOSFERA I PARAMETRI ATMOSFERE	23
1.1. Spoljnja temperatura	24
1.2. Atmosferski pritisak	26
1.3. Gustina vazduha	27
1.4. Efekat <i>Mach</i> -ovog broja	28
1.5. Tipovi visina	28
1.6. Primeri odeđivanja visine leta	32
1.6.1. Jednačine za troposferu	32
1.6.2. Jednačine za stratosferu	33
1.6.3. Jednačine koje opisuju troposferu i stratosferu	33
2. BRZINE I NJIHOVO MERENJE	35
2.1. Merenje brzine i nomenklatura brzina	35
2.2. Konverzija <i>Mach</i> -ovog broja u brzinu CAS i obrnuto	38
2.3. Korekcija zbog stišljivosti vazduha	39
3. AERODINAMIČKE KARAKTERISTIKE AVIONA	41
3.1. Stišljivo i nestišljivo strujanje	41
3.2. <i>Mach</i> -ov broj	43
3.3. <i>Reynolds</i> -ov broj	44
3.4. Jednačina stanja	44
3.5. Aerodinamički parametri	45
3.6. Raspodela pritiska oko aeroprofila	46

4. AEROPROFILI I KRILLO.....	49
4.1. Svojstva aeroprofila.....	49
4.2. Svojstva krila aviona.....	50
4.3. Uzgonska sila.....	51
4.4. Aerodinamička sila otpora.....	53
5. OPŠTE PERFORMANSE TRANSPORTNOG AVIONA.....	55
5.1. Raspoloživi potisak.....	55
5.2. Potreban potisak.....	57
5.3. Uticaj bočnog ugla nagiba na opterećenje aviona.....	58
5.4. Primeri određivanja maksimalnog ugla nagiba u zaokretu.....	59
5.5. Granice trešenja.....	60
5.6. Primer određivanja granice trešenja.....	63
5.7. Uticaj bočnog ugla nagiba aviona na radijus zaokreta.....	65
5.8. Primer određivanja elementa zaokreta.....	66
5.9. Uticaj bočnog ugla pri zaokretu na gradijent penjanja.....	68
5.10. Primer postizanja visine prepreke u zaokretu sa penjanjem.....	70
5.11. Radijus zaokreta u slučaju postojanja vetra.....	74
5.12. Primer uticaja vetra na putanju aviona u zaokretu.....	77
5.13. $V-n$ dijagram.....	78
6. POLETANJE.....	81
6.1. Brzine aviona u poletanju.....	82
6.2. Konfiguracija poletno sletne staze.....	84
6.3. Deo poletanja sa kretanjem aviona po poletno sletnoj stazi.....	87
6.4. Prekinuto poletanje.....	89
6.5. Nastavak poletanja.....	91
6.6. Višestruke vrednosti brzine V_1	96
6.7. Nebalansirana staza.....	98
6.8. Primer povećanja brzine V_1	98
6.9. Stanje poletno sletna staza.....	99
6.10. Smanjenje raspoložive dužine poletno sletne staze.....	100
6.11. Deo poletanja sa letom aviona u vazduhu.....	103
6.12. Segmenti poletanja.....	104
6.13. Prepreke i ograničenja u penjanju.....	105
6.14. Primer određivanja gradijenta penjanja u poletanju.....	108
6.15. Ograničenja zbog prepreka i specijalne procedure.....	113
6.16. Levak poletanja prema CS vazduhoplovnim propisima.....	114
6.17. Površina pod uticajem prepreka prema FAR propisima.....	118
6.18. Metod određivanja verikalnog rastojanja od prepreke.....	119

7. PENJANJE.....	121
7.1. Jednačine leta u penjanju.....	121
7.2. Brzina penjanja.....	123
7.3. Korekcija faktora ubrzanja.....	126
7.4. Primer određivanja <i>ROC</i>	127
7.5. Uticaj brzine leta na brzinu penjanja.....	130
7.6. Uticaj visine na <i>ROC</i>	131
7.7. Ugao penjanja i gradijent penjanja.....	133
7.8. Gradijent ubrzanja.....	136
7.9. Primer određivanja gradijenta penjanja.....	139
7.10. Penjanje sa otkazom jednog motora.....	140
7.11. Penjanje sa potrebnim potiskom.....	142
7.12. Algoritam određivanja potrebnog potiska za penjanje.....	143
7.13. Primer određivanja potrebnog potiska za penjanje u slučaju otkaza motora.....	144
7.14. Primer određivanja gradijenta penjanja za penjanje u slučaju otkaza motora.....	146
7.15. Ekonomično penjanje.....	151
8. KRSTARENJE.....	157
8.1. Dijagram sila u funkciji brzina za let u krstarenju.....	157
8.2. Stabilnost brzina.....	159
8.3. Maksimalna izdržljivost.....	160
8.4. Maksimalni dolet.....	161
8.5. Raspodele brzina za maksimalni dolet i maksimalnu izdržljivost.....	162
8.6. Specifični dolet.....	162
8.7. Primer određivanja <i>MRC</i> i <i>LRC Mach</i> -ovog broja.....	165
8.8. Uticaj temperature na specifični dolet.....	167
8.9. Uticaj vetra i visine.....	170
8.10. Integrisan dolet.....	172
8.11. Dolet i izdržljivost transportnog aviona.....	173
8.12. Uslovi za maksimizaciju izdržljivosti aviona u letu.....	174
8.13. Određivanje uslova za maksimizaciju doleta.....	175
8.14. Minimalni troškovi krstarenja.....	176
8.15. Indeks troškova.....	177
8.16. Troškovi vremena leta aviona.....	177
8.17. Varijacija <i>CI</i> sa segmentima leta.....	178
8.18. Ekonomične brzine leta.....	178
8.19. Ekonomičan <i>Mach</i> -ov broj.....	179

9. PONIRANJE, PRILAZ I SLETANJE	183
9.1. Poniranje i sletanje	183
9.2. Uticaj vetra na gradijent poniranja	184
9.3. Uticaj potiska na poniranje	185
9.4. Uticaj efekta aerodinamičkog otpora	186
9.5. Uticaj brzine	186
9.6. Drift down	187
9.7. Čekanje za sletanje	189
9.8. Jednačine kretanja u poniranju	190
9.9. Uticaj mase na brzinu poniranja	192
9.10. Primer određivanja uticaja mase aviona na <i>ROD</i>	194
10. SLETANJE.....	197
10.1. Ograničenje penjanja u sletanju.....	197
10.2. Penjanje u prilazu sa otkazom jednog motora u sletanju.....	199
10.3. Potrebna dužina za sletanje.....	201
10.4. Maksimalna masa za brzo <i>turn around</i> sletanje i poletanje.....	201
10.5. Sletanje sa masom većom od MLW	202
11. DIJAGRAM PLAĆENOG TERETA U FUNKCIJI DOLETA	203
12. MASE I UTICAJ POLOŽAJA TEŽIŠTA TRANSPORTNOG AVIONA.....	207
12.1. Ograničenja položaja težišta	207
12.1.1. Uticaj položaja težišta na potrošnju goriva	212
12.1.2. Funkcionalna veza otpora i položaja težišta	213
12.1.3. Analiza krstarenja	219
12.2. Mase transportnog aviona.....	225
12.3. Proračun mase ukrcanih putnika, prtljaga, pošte i robe u transportni avion	228
LITERATURA	231
ANEKS 0	239
Faktori konverziji anglosaksonskog sistema jedinica u SI	239
ANEKS 1	241
A1.1. Korekcija faktora ubrzanja.....	241
ANEKS 2	247
BELEŠKA 0 AUTORIMA.....	249